Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2012. gada 6. decembrī*

Apelācija — Konkurence — Aizliegtas vienošanās — EKL 81. pants un EEZ līguma 53. pants — Starptautisko pārcelšanās pakalpojumu tirgus Beļģijā — Aizliegta vienošanās, kurā ietilpst trīs atsevišķas vienošanās — Vienots un turpināts pārkāpums — Nepietiekami pierādījumi par to, ka vienas atsevišķas vienošanās dalībniekam būtu bijušas zināmas pārējās atsevišķās vienošanās — Komisijas lēmuma daļēja vai pilnīga atcelšana — LESD 263. un 264. pants

Lieta C-441/11 P

par apelācijas sūdzību atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas statūtu 56. pantam, ko 2011. gada 25. augustā iesniedza

Eiropas Komisija, ko pārstāv *A. Bouquet*, *S. Noë* un *F. Ronkes Agerbeek*, pārstāvji, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

otra lietas dalībniece, kas piedalās tiesvedībā –

Verhuizingen Coppens NV , Busersema [*Boutsersem*] (Beļģija), ko pārstāv *J. Stuyck* un *I. Buelens*, *advocaten*,

prasītāja pirmajā instancē.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], kas pilda ceturtās palātas priekšsēdētāja pienākumus, tiesneši Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], K. Toadere [*C. Toader*], A. Prehala [*A. Prechal*] un E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] (referents),

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2012. gada 24. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

1 Ar savu apelācijas sūdzību Komisija lūdz atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā T-210/08 *Verhuizingen Coppens*/Komisija (Krājums, II-3713. lpp., turpmāk tekstā – "pārsūdzētais spriedums"), ar ko tā atcēla Komisijas 2008. gada 11. marta Lēmuma C(2008) 926, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL 81.] pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.543 – Starptautiskie pārcelšanās pakalpojumi) (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums") 1. panta i) punktu un 2. panta k) punktu.

Tiesvedības priekšvēsture un apstrīdētais lēmums

2 No pārsūdzētā sprieduma 3.–7. punkta izriet, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir konstatējusi, ka tā adresāti, starp kuriem bija arī *Verhuizingen Coppens NV* (turpmāk tekstā – "*Coppens*"), ir bijuši aizliegtas vienošanās starptautisko pārcelšanās pakalpojumu jomā Beļģijā dalībnieki, nosakot cenas, sadalot klientus un veicot manipulācijas ar piedāvājumu iesniegšanu vismaz laikā no 1984. līdz 2003. gadam, vai arī ir bijuši atbildīgi par šo aizliegto vienošanos un tādējādi īstenojuši vienotu un turpinātu EKL 81. panta pārkāpumu.

3 Atbilstoši pārsūdzētā sprieduma 8. un 9. punktam, pirmkārt, pārkāpumā iesaistītie pakalpojumi ietver gan fizisko personu – privātpersonu vai uzņēmumu vai citu publisku iestāžu darbinieku – īpašuma pārvadāšanu, gan uzņēmumu vai publisko iestāžu īpašuma pārvadāšanu. Ņemot vērā arī to, ka attiecīgās starptautiskās pārcelšanās sabiedrības visas atrodas Beļģijā un aizliegtās vienošanās darbības norisinās Beļģijā, Komisija uzskatīja, ka aizliegtās vienošanās centrs atradās Beļģijā. Otrkārt, aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējo apgrozījumu starptautisko pārcelšanās pakalpojumu jomā Beļģijā Komisija novērtēja EUR 41 miljona apmērā attiecībā uz 2002. gadu, bet attiecīgo uzņēmumu kopējā tirgus daļa tika noteikta aptuveni 50 %.

4 Atbilstoši pārsūdzētā sprieduma 10. punktam Komisija apstrīdētajā lēmumā bija norādījusi, ka aizliegtās vienošanās mērķis bija tostarp noteikt un uzturēt augstas cenas un vienlaicīgi vai secīgi sadalīt tirgu dažādos veidos, tādos kā vienošanās par cenām, vienošanās par tirgus sadali ar viltus tāmju, sauktām par "izdevīguma tāmēm" (turpmāk tekstā – "vienošanās par izdevīguma tāmēm"), palīdzību un vienošanās par finansiālām kompensācijām par noraidītiem piedāvājumiem vai atturēšanos iesniegt piedāvājumus, sauktām par "komisijas maksām" (turpmāk tekstā – "vienošanās par komisijas maksām").

5 No pārsūdzētā sprieduma 11. punkta izriet, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir atzinusi, ka laikā no 1984. gada līdz 90. gadu sākumam aizliegtās vienošanās pamatā bija tostarp rakstveida vienošanās par cenu noteikšanu, paralēli ieviešot arī komisijas maksas un izdevīguma tāmes. Šajā pašā lēmumā, kā norādīts minētajā spriedumā, komisijas maksas tika uzskatītas par netiešu cenu noteikšanu starptautiskajiem pārcelšanās pakalpojumiem Beļģijā, ciktāl aizliegtas vienošanās dalībnieki savstarpēji maksāja viens otram komisijas maksas par noraidītajiem piedāvājumiem vai piedāvājumiem, kurus tie bija atturējušies iesniegt, norādīdami fiktīvus pakalpojumus, un šo komisijas maksu summa tika iekļauta klientu rēķinos.

6 Attiecībā uz izdevīguma tāmi no pārsūdzētā sprieduma 12. un 13. punkta izriet, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir norādījusi, ka, sabiedrība, kura vēlējās saņemt līguma slēgšanas tiesības, noorganizēja, ka klients, kas maksāja par pārcelšanos, saņem vairākas tāmes. Šim nolūkam šī sabiedrība saviem konkurentiem norādīja iecerētās pārcelšanās kopējo cenu, kurai bija jābūt augstākai par minētās sabiedrības piedāvāto cenu. Tādējādi runa bija par fiktīvām tāmēm, ko iesniedza pārcelšanās sabiedrības, kurām nebija nodoma šo pārcelšanos veikt. Komisija uzskatīja, ka šāda rīcība bija manipulēšana ar uzaicinājuma iesniegt piedāvājumus procedūru tādā veidā, ka visos piedāvājumos norādītās cenas bija apzināti augstākas, nekā tās būtu bijušas konkurences apstākļos.

7 Atbilstoši pārsūdzētā sprieduma 14. punktam Komisija apstrīdētajā lēmumā ir konstatējusi, ka šāda kārtība bija noteikta līdz pat 2003. gadam un ka šo komplekso darbību mērķis bija viens – noteikt cenas, sadalīt tirgu un tādējādi izkropļot konkurenci.

8 Ņemot vērā šos faktus, Komisija pieņēma apstrīdēto lēmumu, kura 1. punkts ir šāds:

"Šādi uzņēmumi ir pārkāpuši [EKL] 81. pantu un [1992. gada 2. maija] Līguma [par Eiropas Ekonomikas zonu, (OV 1994, L 1, 3. lpp.)] 53. panta 1. punktu, tieši vai netieši nosakot cenas starptautiskajiem pārcelšanās pakalpojumiem Beļģijā, savā starpā sadalot šā tirgus daļu un manipulējot ar piedāvājumu pieteikumu iesniegšanas procedūru šādos periodos:

[..]

i) [*Coppens*], no 1992. gada 13. oktobra līdz 2003. gada 29. jūlijam;

[..]."

9 Tādējādi ar apstrīdētā lēmuma 2. panta k) punktu Komisija uzlika *Coppens* naudas sodu EUR 104 000 apmērā, kas aprēķināts atbilstoši Pamatnostādnēs naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu (OV 2006, C 210, 2. lpp.; turpmāk tekstā – "Pamatnostādnes"), paredzētajai metodikai.

Tiesvedība Vispārējā tiesā un pārsūdzētais spriedums

10 Ar prasības pieteikumu, kas Vispārējās tiesas kancelejā reģistrēts 2008. gada 4. jūnijā, *Coppens* cēla prasību atcelt apstrīdētā lēmuma 1. un 2. pantu, ciktāl tie attiecas uz to un, pakārtoti, samazināt tai uzlikto naudas sodu līdz maksimālajai summai, kas atbilst 10 % no tās apgrozījuma starptautisko pārcelšanās pakalpojumu tirgū.

11 Savas prasības pamatojumam *Coppens* norādīja divus galvenos pamatus, kas saistīti attiecīgi ar EKL 81. panta 1. punkta un Padomes 2002. gada 16. decembra Regulas (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EKL 81. un 82.] pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.), 23. panta 2. un 3. punkta pārkāpumu, kā arī pakārtotu pamatu, lūdzot atcelt vai samazināt tai uzlikto naudas sodu.

12 Pirmajam pamatam bija trīs daļas. Ar tām *Coppens*, pirmkārt, apstrīd, ka tā ir bijusi kompleksas aizliegtās vienošanās dalībniece, otrkārt, tā apšauba tās dalības aizliegtās vienošanās dalībā ilgumu un, treškārt, tā pārmet Komisijai, ka tā nav novērtējusi tās dalības relatīvo nozīmīgumu. Pirmajā daļā *Coppens* tostarp uzsvēra, ka tā tai ir pārmetusi tikai izdevīguma tāmes sagatavošanu, un turklāt norādīja, ka Komisija neesot pierādījusi, ka tai būtu bijis zināms par vienošanos par komisijas maksām. Tādēļ Komisija neesot pamatoti atzinusi, ka šī sabiedrība esot bijusi kompleksas aizliegtas vienošanās dalībniece. *Coppens* turklāt uzskatīja, ka vienošanās par izdevīguma tāmēm mērķis vai sekas neesot bijusi konkurences ierobežošana.

13 Komisija apgalvoja, ka neesot nozīmes tam, vai konkurenci izkropļo izdevīguma tāmes vai komisijas maksas. Šī iestāde uzskatīja, ka abos gadījumos ir runa par konkurences izkropļošanu, kas parasti rada cenu paaugstināšanos klientiem, kā rezultātā dažādas aizliegtās vienošanās formas varētu tikt uzskatītas par vienotu un turpinātu EKL 81. panta pārkāpumu.

14 Ar pārsūdzēto spriedumu Vispārējā tiesa apmierināja *Coppens* izvirzītā pirmā pamata pirmo daļu. Pārsūdzētā sprieduma 28.–32. punktā Vispārējā tiesa atzina šādi:

"28 Attiecībā uz šī pamata pirmo daļu nav strīda, ka [*Coppens*] aktīva dalība aizliegtajā vienošanās aprobežojās ar [izdevīguma tāmju] izveidošanu (skat. [apstrīdētā lēmuma] 173. un 296. apsvērumu). Saskaņā ar Komisijas atzīto *Coppens* ir vienīgais uzņēmums, kurš nepiedalījās nolīgumā par komisijas maksām.

29 [*Coppens*] tomēr apstrīd, ka tā būtu piedalījusies vienotā un turpinātā pārkāpumā. Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar judikatūru uzņēmums, kas ar savu rīcību ir piedalījies daudzveidīgā konkurences tiesību pārkāpumā, atbilstoši EKL 81. panta 1. punktā sniegtajai nolīguma vai saskaņotas prakses ar mērķi, kas ir vērsts pret konkurenci, definīcijai, ja šī rīcība ir vērsta uz pārkāpuma īstenošanu kopumā, var būt atbildīgs arī par citu uzņēmumu rīcību šī paša pārkāpuma ietvaros par to laikposmu, kad tas piedalījās pārkāpumā, ja tiek konstatēts, ka minētais uzņēmums zināja par citu uzņēmumu prettiesisko rīcību vai ka tas varēja to loģiski paredzēt un bija gatavs uzņemties risku (Tiesas 1999. gada 8. jūlija spriedums lietā C-49/92 P Komisija/*Anic Partecipazioni*, *Recueil*, I-4125. lpp., 87. un 203. punkts). Tādējādi, lai atzītu, ka uzņēmums ir atbildīgs par vienotu un turpinātu pārkāpumu, tiek prasīts, lai tam būtu zināms (kas ir pierādīts vai prezumēts) par citu pārkāpuma dalībnieku pārkāpjošo rīcību.

30 Turklāt jānorāda, ka ar to vien, ka nolīguma, kurā uzņēmums ir piedalījies, mērķis sakrīt ar globālas aizliegtās vienošanās mērķi, nepietiek, lai sauktu uzņēmumu pie atbildības par to, ka tas ir bijis globālās aizliegtās vienošanās dalībnieks. Tikai gadījumā, ja šis uzņēmums zināja vai tam vajadzēja zināt, ka, šādi rīkojoties, tas iesaistījās globālajā aizliegtās vienošanās īstenošanā, tā dalību attiecīgajā nolīgumā var uzskatīt par pievienošanos šai globālajai aizliegtajai vienošanās (Vispārējās tiesas 2002. gada 20. marta spriedums lietā T-28/99 *Sigma Tecnologie*/Komisija, *Recueil*, II-1845. lpp., 45. punkts).

31 Taču jāatzīst, ka Komisija nav pierādījusi, ka [*Coppens*], kad tā piedalījās nolīgumā par [izdevīguma tāmēm], bija zināms par pārējo uzņēmumu pret konkurenci vērstu rīcību attiecībā uz komisijas maksām vai ka tā loģiski varēja to paredzēt. Patiesībā Komisija skaidri atzīst, ka attiecībā uz to, vai prasītājai ir bijis zināms par pārējo dalībnieku pārkāpjošo rīcību, lēmums nav balstīts uz konkrētiem pierādījumiem. Tā apgalvo, ka [*Coppens*] nenoliedz, ka tai bija zināms par vienošanos par komisijas maksām un ka tā nav norādījusi, ciktāl tā bija informēta par pārējo pārkāpuma dalībnieku rīcību. Tomēr [*Coppens*] nekādā ziņā nav pienākuma pēc savas iniciatīvas norādīt, ciktāl tā bija informēta par pārējo pārkāpuma dalībnieku rīcību, jo pierādīšanas pienākums ir Komisijai. Tai ir jāsniedz pierādījumi par šo faktu, pirms [*Coppens*] var to apstrīdēt. Turklāt tiesas sēdē [*Coppens*] pēc Vispārējās tiesas lūguma skaidri uzsvēra, ka tai nebija zināms par [vienošanos] par komisijas maksām. Tādējādi Komisija nav izpildījusi savu pierādīšanas pienākumu.

32 Šādos apstākļos Komisija nevarēja uzskatīt, ka [*Coppens*] bija piedalījusies vienotā un turpinātā pārkāpumā."

15 Attiecībā uz sekām, kādām būtu jāiestājas pēc šāda atzinuma, Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 33.–35. punktā norādīja, ka fakts, ka apstrīdētā lēmuma rezolutīvajā daļā nav minēts pārkāpuma vienotais un turpinātais raksturs, esot nenozīmīgs, un uzskatīja arī, ka tiesību akta rezolutīvā daļa ir neatdalāma no tā pamatojuma un ka apstrīdētā lēmuma pamatojums skaidri norāda, ka Komisija ir uzskatījusi *Coppens* par vainojamu dalībā šādā pārkāpumā.

16 Pārsūdzētā sprieduma 36. punktā Vispārējā tiesa secināja:

"Tādējādi, lai gan dalība [izdevīguma tāmju] sistēmā pati par sevi var būt EKL 81. panta pārkāpums, par kuru var uzlikt naudas sodu, [apstrīdētā lēmuma] 1. panta i) punkts un 2. panta k) punkts jāatceļ, kā to lūdz [*Coppens*]."

17 Ņemot vērā iepriekš minēto, nav jāpārbauda ne pārējās šā pamata daļas, ne pārējie prasītājas izvirzītie argumenti. Līdz ar to pārsūdzētā sprieduma 37. punktā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka nav jāpārbauda nedz pārējās *Coppens* savas prasības pamatojumam izvirzītā pirmā pamata daļas, nedz arī pārējie tās izvirzītie pamati, un tādējādi atcēla apstrīdētā lēmuma 1. panta i) punktu un 2. panta k) punktu.

Lietas dalībnieču prasījumi

18 Komisija ar savu apelācijas sūdzību lūdz Tiesu:

— atcelt pārsūdzēto spriedumu;

— noraidīt pieteikumu par tiesību akta atzīšanu par spēkā neesošu vai – pakārtoti – atzīt par spēkā neesošu apstrīdētā lēmuma 1. panta i) punktu, ciktāl tajā ir teikts, ka *Coppens* ir atbildīga par vienošanos attiecībā uz komisijas maksām;

— naudas sodu noteikt atbilstošā apmērā un

— piespriest *Coppens* segt tiesāšanās izdevumus apelācijas instancē un tādu daļu no tiesāšanās izdevumiem Vispārējā tiesā, kādu Tiesa uzskata par atbilstošu.

19 *Coppens* prasījumi Tiesai ir šādi:

— noraidīt apelācijas sūdzību;

— pakārtoti – gadījumā, ja Tiesa pārsūdzēto spriedumu pilnīgi vai daļēji atceltu, – Komisijas piemēroto naudas sodu samazināt tā, ka tas atbilst 10 % no *Coppens* apgrozījuma konkrētajā tirgū, kā arī

— piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, kas radušies tiesvedībā Vispārējā tiesā un apelācijas tiesvedībā.

Par apelācijas sūdzību

20 Savas apelācijas sūdzības pamatojumam Komisija norāda, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi LESD 263. un 264. pantu, kā arī samērīguma principu.

Lietas dalībnieču argumenti

21 Komisija ar savu pamatu būtībā uzskata, ka Vispārējā tiesa, ņemot vērā pārsūdzētā sprieduma 36. punkta norādīto pamatojumu, ir rīkojusies nepareizi, apstrīdēto lēmumu neatceļot tikai daļēji, ciktāl tas attiecas uz *Coppens*. Proti, šajā lietā nebija pierādīts tikai fakts, ka šī sabiedrība zināja vai tai bija jāzina par vienošanās par komisijas maksām pastāvēšanu. Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai lēmuma daļēja atcelšana esot iespējama tad, ja elementi, kuru atcelšana tiek prasīta, esot atdalāmi no pārējā lēmuma, kā tas esot šajā gadījumā. Neesot samērīgi, ka Vispārējā tiesa atceļ lēmumu pilnībā, kad nav pierādīta tikai viena pārkāpuma daļa.

22 Komisija atgādina, ka apstrīdētajā lēmumā *Coppens* ir atzīta par vainojamu vienotā un turpinātā pārkāpumā, ko attiecīgajā laika posmā veidoja divi dažādi elementi, proti, vienošanās par komisijas maksām un vienošanās par izdevīguma tāmēm. Tādējādi Vispārējā tiesa minēto lēmumu pilnībā attiecībā uz šo sabiedrību varēja atcelt tikai tad, ja tā varētu konstatēt, ka, papildus faktam, ka šī sabiedrība zināja par citu uzņēmumu pret konkurenci vērstajām darbībām saistībā ar komisijas

maksām vai ka tā to varēja saprātīgi nojaust, Komisija arī nav pierādījusi, ka *Coppens* būtu bijusi vienošanās par izdevīguma tāmēm dalībniece. Šādas dalības konstatēšana un fakts, ka tā pati par sevi ir EKL 81. panta pārkāpums, neradītu nekādas šaubas, kā to jau norādījusi pati Vispārējā tiesa.

23 Pārsūdzētais spriedums tādējādi esot pretrunā judikatūrai, atbilstoši kurai Vispārējā tiesa nevar pasludināt akta pilnīgu atcelšanu, ja ir acīmredzams, ka pamats, ko tā atzinusi par pamatotu, kurš attiecas vienīgi uz kādu konkrētu šāda tiesību akta aspektu, var pamatot tikai daļēju atcelšanu; šāda judikatūra esot samērīguma principa izpausme.

24 Turklāt pilnīga lēmumu par aizliegtu vienošanos atcelšana tādēļ, ka kāda no pārkāpuma daļām nav pierādīta, esot pretrunā pareizas tiesvedības principam un efektīvai konkurences tiesību piemērošanai, jo tā rada nepieciešamību vēlreiz veikt procedūras, neatzīstot, ka par pierādīto pārkāpuma daļu netiek piemērots sods. Turklāt neesot zināms, vai šādu procedūru atkārtošana ir saderīga ar *non bis in idem* principu.

25 Visbeidzot Komisija norāda, ka Tiesa ir kompetenta pieņemt galīgo nolēmumu lietā. Atbilstošie fakti esot zināmi, *Coppens* Vispārējā tiesā neesot apstrīdējusi savas 67 dalības epizodes vienošanos par izdevīguma tāmēm īstenošanā, kas konstatētas un dokumentētas apstrīdētajā lēmumā. Šajā ziņā Komisija piebilst, ka šīs vienošanās mērķis un ietekme esot bijuši vērsti pret konkurenci, un atzīst, ka, pirmkārt, attiecībā uz 1994. un 1995. gadu neesot nekādu pierādījumu par *Coppens* dalību minētās vienošanās īstenošanā un, otrkārt, ka naudas sodu var samazināt, ja *Coppens* varētu vainot tikai par dalību pēdējā minētajā vienošanās.

26 *Coppens* pamatā uzskata, ka apelācijas sūdzība ir jānoraida. Pirmkārt, neesot elementu, kurus varētu atdalīt no apstrīdētā lēmuma Tiesas judikatūras izpratnē. Komisija šajā lēmumā esot konstatējusi kompleksas vienošanās pastāvēšanu, kura veido vienotu un turpinātu EKL 81. panta pārkāpumu, un Vispārējai tiesai obligāti bijis jālemj par *Coppens* dalību šādā aizliegtā vienošanās. Tādēļ tā nospriedusi, ka tikai fakts, ka atsevišķas vienošanās, kurā uzņēmums piedalījies, mērķis ir tāds pats kā visaptverošas vienošanās mērķis, nav pietiekams, lai šim uzņēmumam pārmestu dalību visaptverošā vienošanās. Neesot runas par "pārkāpuma daļu".

27 Otrkārt, minētā judikatūra daļēju lēmuma atcelšanu pieļaujot tikai tad, ja šāda daļēja atcelšana negroza attiecīgā lēmuma būtību. Šajā lietā Vispārējā tiesā tika apšaubīta *Coppens* inkriminētā pārkāpuma kvalifikācija un tādējādi pati apstrīdētā lēmuma būtība attiecībā pret šo uzņēmumu. Lēmuma atcelšana pilnībā attiecībā uz *Coppens* esot sekas tam, ka nav iespējams pierādīt šīs sabiedrības līdzdalību visos elementos, kas nepieciešama vienota un turpināta pārkāpuma pierādīšanai.

28 Katrā ziņā Vispārējā tiesa neesot varējusi aprobežoties ar daļēju apstrīdētā lēmuma atcelšanu. Vienkārša naudas soda apmēra grozīšana *Coppens* sniegtu nepietiekamu tiesisko aizsardzību. Šādā gadījumā šīs sabiedrības atzīšana par vainīgu saglabātos pamatota attiecībā uz visiem pārkāpuma elementiem, kaut arī par vienu no tiem ticis pierādīts pretējais.

29 Treškārt, no vienas puses, pārsūdzētajā spriedumā atzītā pilnīgā atcelšana neesot pretrunā 2008. gada 11. decembra spriedumam lietā C-295/07 P Komisija/*Département du Loiret* (Krājums, I-9363. lpp.). Par pamatotu atzītais pamats lietā esot vērsts pret apstrīdētā lēmuma kopsaucēju, proti, vainošanu kompleksā aizliegtā vienošanās. Tādēļ šī lēmuma atcelšana pilnībā nepārsniedzot izvirzītā pamata apmēru. No otras puses, arguments saistībā ar pareizu tiesvedību un konkurences normu efektivitāti neesot pieņemams. Atbilstoši tiesiskuma principam uzņēmumu sodīt varot tikai tad, ja ir pierādīts, ka tas ir izdarījis attiecīgo pārkāpumu. Tā kā minētajā lēmumā konstatētais pārkāpums ir kompleksa aizliegta vienošanās, tas ir, pārkāpums, ko veido vairāki elementi, no kuriem katrs ir būtisks pārkāpuma konstatēšanai, Vispārējā tiesa esot pamatoti atzinusi, ka Komisija nav pietiekami pierādījusi *Coppens* dalību dažādos šī pārkāpuma būtiskajos elementos, tāpēc nevarot uzskatīt, ka šis uzņēmums ir bijis minētās aizliegtās vienošanās dalībnieks.

30 Pakārtoti *Coppens* lūdz Tiesu atcelt naudas sodu vai vismaz to samazināt līdz summai, kas nepārsniedz 10 % no tās apgrozījuma Beļģijas starptautisko pārcelšanās pakalpojumu tirgū. Turpmāk pakārtoti gadījumā, ja Tiesa atceltu pārsūdzēto spriedumu un neatceltu apstrīdēto lēmumu attiecībā uz *Coppens*, tā lūdz Tiesu samazināt tai uzlikto naudas sodu, izmantojot savu neierobežoto kompetenci. Savu prasījumu atbalstam *Coppens* norāda divus pamatus.

31 Pirmkārt, *Coppens* apgalvo, ka naudas soda pamatsumma ir noteikta kļūdaini, jo Komisija neesot nošķirusi aizliegtās vienošanās dalībniekus, kaut arī tai esot bijis jāņem vērā to atsevišķās lomas tajā. Tādējādi šī sabiedrība esot izdarījusi mazāk smagu pārkāpumu nekā to, par ko to vaino Komisija, ņemot vērā tās ierobežoto lomu un dalību attiecīgajā aizliegtajā vienošanās, tās tirgus daļu, kura esot tikai 0,04 % no konkrētā tirgus, un tās kopējo apgrozījumu, kurš esot ievērojami mazāks par pārējo pārkāpuma dalībnieku apgrozījumu. Tādējādi Komisija attiecībā uz šo sabiedrību neesot drīkstējusi pieņemt, ka naudas soda aprēķināšanas pamats ir 17 % no tās pārdošanas apjoma, kā tas tika darīts attiecībā uz pārējiem dalībniekiem. Turklāt *Coppens* esot pierādījusi, ka pārkāpuma ilgums, ko tai var inkriminēt, ir augstākais 7 gadi, nevis 10 gadi un 9 mēneši. Turklāt naudas soda pamatsumma esot bijusi jāsamazina atbilstoši Pamatnostādņu 27.–35. pantam. Šajā ziņā *Coppens* arī norāda, ka tā ir sniegusi pierādījumus, kas apliecina tās nespēju šādu summu samaksāt un maksātnespējas risku.

32 Otrkārt, *Coppens* norāda, ka naudas sods esot noteikts, acīmredzami pārkāpjot samērīguma principu, jo tas esot aprēķināts 10 % apmērā no tās kopējā apgrozījuma un esot gandrīz 200 % apmērā no tās kopējiem pārdošanas apmēriem. Komisijai atbilstoši judikatūrai esot bijis jāņem vērā fakts, ka tās apgrozījums, kas gūts no aizliegtajā vienošanās ietilpstošajām darbībām esot tikai 3,2 % no tās kopējā apgrozījuma.

33 Visbeidzot *Coppens* lūdz Tiesu atbilstošā gadījumā piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumu atbilstoši Tiesas reglamenta 69. panta 3. punkta otrajai daļai, kas pašlaik ir ietverta Reglamenta 139. pantā.

Tiesas vērtējums

34 Ir skaidrs, ka Vispārējā tiesa pārsūdzētā sprieduma 36. punktā konstatējusi, ka *Coppens* dalība vienošanās par izdevīguma tāmēm pati par sevi varētu būt EKL 81. panta pārkāpums, par ko var uzlikt naudas sodu, uzskatīja, ka apstrīdētā lēmuma 1. panta i) punkts un 2. panta k) punkts ir jāatceļ. Savā pamatā Komisija apstrīd Vispārējās tiesas nostāju šo lēmumu attiecībā uz *Coppens* atcelt pilnībā.

35 Jāatgādina, ka no LESD 254. panta sestās daļas un 264. panta pirmās daļas izriet, ka, ja prasība, kas celta saskaņā ar LESD 263. pantu, ir pamatota, Vispārējā tiesa pasludina apstrīdēto tiesību aktu par spēkā neesošu.

36 Kā savu secinājumu 25. punktā norādījusi ģenerāladvokāte, LESD 264. panta pirmā daļa katrā ziņā ir interpretējama tādējādi, ka ar pieteikumu par tiesību akta atzīšanu par spēkā neesošu pārsūdzētais akts par spēkā neesošu tiek atzīts, ciktāl prasība ir pamatota.

37 Tiesa šajā ziņā jau ir atzinusi, ka fakts vien, ka Vispārējā tiesa vienu no pieteicējas apelācijas sūdzības pamatojumam izvirzītajiem pieteikuma pamatiem uzskata par pamatotu, Vispārējai tiesai vēl neļauj apstrīdēto tiesību atcelt kopumā. Aktu nevar atcelt pilnā apmērā, ja ir acīmredzams, ka attiecīgais pieteikuma pamats, kas attiecas vienīgi uz kādu konkrētu šāda tiesību akta aspektu, var pamatot tikai daļēju atzīšanu par spēkā neesošu (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/*Département du Loiret*, 104. punkts).

38 Katrā ziņā Savienības tiesību aktu var daļēji atcelt tikai tad, ja noteikumus, kuru atcelšana tiek prasīta, ir iespējams nodalīt no pārējās akta daļas. Šī prasība nav izpildīta, ja akta atcelšanas dēļ tiktu grozīta tā būtība, kas ir jāizvērtē, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem, nevis subjektīviem kritērijiem, kas

saistīti ar iestādes, kura attiecīgo aktu izdevusi, politisko gribu (šajā ziņā skat. 2005. gada 24. maija spriedumu lietā C-244/03 Francija/Parlaments un Padome, Krājums, I-4021. lpp., 12.–14. punkts, kā arī iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Département du Loiret*, 105. un 106. punkts).

39 No tā izriet, ka šajā lietā Vispārējā tiesa atbilstoši LESD 264. panta pirmajai daļai apstrīdēto lēmumu, ciktāl tas attiecas uz *Coppens*, pilnībā varēja atcelt tikai tad, ja tā daļēja atcelšana būtu grozījusi šī lēmuma būtību, kas ir jāpārbauda.

40 Šajā ziņā vispirms ir jāatgādina, ka apstrīdētā lēmuma 1. pantā ir noteikts, ka *Coppens* un citi uzņēmumi ir izdarījuši EKL 81. panta 1. punkta un Līguma par Eiropas Ekonomikas zonu 53. panta 1. punkta pārkāpumu, tieši vai netieši nosakot cenas starptautiskajiem pārcelšanās pakalpojumiem Beļģijā, savā starpā sadalot šā tirgus daļu un manipulējot ar piedāvājumu pieteikumu iesniegšanas procedūru laika posmā no 1992. gada 13. oktobra līdz 2003. gada 29. jūlijam. Tomēr pārsūdzētajā spriedumā Vispārējā tiesa, no vienas puses, tā 35. punktā, ir atzinusi, ka Komisija uzskata *Coppens* par vainīgu dalībā vienotā un turpinātā pārkāpumā, un, no otras puses, šī paša sprieduma 28. un 36. punktā tā norāda, ka nav izslēgts, ka vienošanās par izdevīguma tāmēm, kurā *Coppens* nenoliedza savu dalību, pati par sevi var būt pretrunā EKL 81. pantam.

41 Atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai EKL 81. panta 1. punkta pārkāpums var izrietēt ne tikai no atsevišķas darbības, bet arī no virknes darbību vai turpinātas rīcības, bet arī viens vai vairāki šīs darbību virknes vai turpinātās rīcības elementi paši, aplūkojot atsevišķi, var būt minētās normas pārkāpums. Tādēļ, ja dažādas darbības ietilpst "kopējā plānā", tad to identiskā mērķa dēļ – kropļot konkurenci iekšējā tirgū – Komisija var saukt pie atbildības par šīm darbībām atbilstoši dalībai kopējā pārkāpumā (iepriekš minētais spriedums lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 81. punkts, kā arī 2004. gada 7. janvāra spriedums apvienotajās lietās C-204/00 P, C-205/00 P, C-211/00 P, C-213/00 P, C-217/00 P un C-219/00 P *Aalborg Portland* u.c./Komisija, *Recueil*, I-123. lpp., 258. punkts).

42 Uzņēmums, kas ar savu rīcību ir piedalījies daudzveidīgā konkurences tiesību pārkāpumā, atbilstoši EKL 81. panta 1. punktā sniegtajai nolīguma vai saskaņotas prakses ar mērķi, kas ir vērsts pret konkurenci, definīcijai, ja šī rīcība ir vērsta uz pārkāpuma īstenošanu kopumā, var būt atbildīgs arī par citu uzņēmumu rīcību šajā pašā pārkāpumā par to laikposmu, kad tas piedalījās pārkāpumā, ja tiek konstatēts, ka minētais uzņēmums zināja par citu uzņēmumu prettiesisko rīcību vai ka tas varēja to loģiski paredzēt un bija gatavs uzņemties risku (iepriekš minētie spriedumi lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 87. un 203. punkts, kā arī lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 83. punkts).

43 Tādējādi uzņēmums var būt tiešā veidā piedalījies visās pret konkurenci vērstajās darbībās, kuras veido kopēju, turpinātu pārkāpumu, un šādā gadījumā Komisijai ir tiesības to vainot par visām šīm pret konkurenci vērstajām darbībām un tādējādi – par minēto pārkāpumu kopumā. Uzņēmums var arī būt tieši piedalījies tikai daļā vienoto, turpināto pārkāpumu veidojošo pret konkurenci vērsto darbību, bet tas var zināt par visām pārkāpjošajām darbībām, ko iecerējuši vai īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki to pašu mērķu labā, vai arī tas var saprātīgi tās paredzēt un būt gatavs uzņemties risku. Šādā gadījumā Komisijai arī ir tiesības šo uzņēmumu vainot par visām pret konkurenci vērstajām darbībām, kas veido šo pārkāpumu, un tādējādi – par šo pārkāpumu kopumā.

44 Turpretim, ja uzņēmums ir tiešā veidā piedalījies vienā vai vairākās pret konkurenci vērstajās darbībās, kuras veido vienotu un turpinātu pārkāpumu, bet ja nav pierādīts, ka ar savu rīcību šis uzņēmums bija vēlējies piedalīties pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku iecerēto mērķu īstenošanā un ka tam bija zināmas pārējās minēto dalībnieku iecerētās vai īstenotās pret konkurenci vērstās darbības minēto mērķu īstenošanai vai ja tas varēja saprātīgi par tām nojaust un bija gatavs uzņemties risku, Komisijai ir tiesības to vainot tikai par darbībām, kurās tā ir piedalījusies tiešā veidā, un par pārējām minēto dalībnieku iecerētajām vai īstenotajām pret konkurenci vērstajām darbībām minēto mērķu īstenošanai, ja ir pierādīts, ka tas varēja saprātīgi par tām nojaust un bija gatavs uzņemties risku.

45 Tomēr tas nevar būt pamats šī uzņēmuma atbrīvošanai no atbildības par darbībām, par kurām ir skaidrs, ka tas tajās ir piedalījies, vai par kurām ir skaidrs, ka to par tām var saukt pie atbildības. Faktam, ka uzņēmums nav piedalījies visos aizliegtas vienošanās elementos vai ka tam ir bijusi neliela loma elementos, kuros tas ir piedalījies, nav nozīmes, konstatējot pārkāpuma esamību kopumā, jo šie elementi ir jāņem vērā tikai, izvērtējot pārkāpuma smagumu un attiecīgā gadījumā nosakot naudas soda apmēru (iepriekš minētie spriedumi lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 90. punkts, kā arī lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 86. punkts).

46 Tomēr Komisijas lēmumu, ar ko vispārēju aizliegtu vienošanos kvalificē par kopēju un turpinātu pārkāpumu, varētu sadalīt tikai tad, ja, pirmkārt, minētajam uzņēmumam administratīvās procedūras ietvaros ir bijusi iespēja saprast, ka tas tiek vainots arī katrā vienošanos veidojošajā darbībā, un tādējādi šajā ziņā aizstāvēties, un, otrkārt, minētais lēmums šajā aspektā ir pietiekami skaidrs.

47 No tā izriet, ka, kad šī sprieduma iepriekšējā punktā uzskaitītie nosacījumi ir izpildīti, ja Savienības tiesa konstatē, ka Komisija nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka uzņēmums, piedaloties kādā pret konkurenci vērstajā darbībā, kas veido vienoto, turpināto pārkāpumu, zināja par pārējām citu aizliegtās vienošanās dalībnieku veiktajām pret konkurenci vērstajām darbībām ar tādu pašu mērķi vai ka tas būtu varējis tās paredzēt un bija gatavs uzņemties risku, tad tā vienīgās sekas ir tādas, ka šo uzņēmumu nevar sodīt par šīm pārējām darbībām un tādējādi – par kopējo, turpināto pārkāpumu kopumā un ka apstrīdētais lēmums šajā vienā spektrā ir uzskatāms par nepamatotu.

48 Šajā gadījumā no pārsūdzētā sprieduma 10.–12. punkta izriet, ka apstrīdētajā lēmumā Komisija ir izklāstījusi, ka attiecīgā aizliegtā vienošanās esot izpaudusies trijos veidos, proti, kā vienošanās par cenām, kā vienošanās par izdevīguma tāmēm un kā vienošanās par komisijas maksām, un ka tā ir uzskatījusi, ka pēdējā minētā vienošanās ir uzskatāma par netiešu cenu noteikšanu starptautiskajiem pārcelšanās pakalpojumiem Beļģijā, kamēr vienošanās par izdevīguma tāmēm esot bijusi piedāvājumu iesniegšanas procedūras manipulācija, tāpēc visos piedāvājumos norādītās cenas esot bijušas saskaņoti augstākas, kā tas nebūtu konkurences apstākļos. Turklāt Vispārējā tiesa minētā sprieduma 28. punktā ir norādījusi, ka saskaņā ar apstrīdēto lēmumu *Coppens* aktīvā līdzdalība aizliegtajā vienošanās aprobežojās ar dalību vienošanās par izdevīguma tāmēm un ka šī sabiedrība nav bijusi vienošanās par komisijas maksām dalībniece.

49 No Vispārējai tiesai iesniegtajiem lietas materiāliem un pārsūdzētā sprieduma 25. punkta izriet, pirmkārt, ka *Coppens* bija dota iespēja saprast, ka tai būs jāuzņemas atbildība par attiecīgo kopējo un turpināto pārkāpumu un arī ka tai tiks inkriminēta dalība vienošanās par izdevīguma tāmēm atsevišķi, un tādējādi tai bija iespēja šajā aspektā aizstāvēties, un arī ka apstrīdētais lēmums šajā ziņā ir pietiekami skaidrs.

50 Turklāt, tā kā Savienības tiesas konstatētais, ka Komisija nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka uzņēmums, piedaloties kādā pret konkurenci vērstajā darbībā, kas veido vienoto, turpināto pārkāpumu, zināja par pārējām citu aizliegtās vienošanās dalībnieku veiktajām pret konkurenci vērstajām darbībām ar tādu pašu mērķi, vai ka tas būtu varējis tās paredzēt un bija gatavs uzņemties risku, atbilstoši šī sprieduma 45. punktā norādītajai judikatūrai nav pamats šī uzņēmuma atbrīvošanai no atbildības par darbībām, par kurām ir skaidrs, ka tas tajās ir piedalījies, vai par kurām ir skaidrs, ka to par tām var saukt pie atbildības, Savienības tiesai ir jāaprobežojas ar apstrīdētā lēmuma daļēju atcelšanu.

51 Tā kā Komisijas lēmuma, ar ko konstatēta uzņēmuma dalība aizliegtā vienošanās, kas ir EKL 81. panta pārkāpums, mērķis ir konstatēt vienu vai vairākus šādu pārkāpumu veidojošos elementus, šāda daļēja atcelšana negrozīs šāda lēmuma būtību.

52 Šādos apstākļos atceļot apstrīdēto lēmumu pilnībā, kaut arī nav ticis apstrīdēts, ka *Coppens* bija vienošanās par izdevīguma tāmēm dalībniece un tās pret konkurenci vērstais raksturs, Vispārējā tiesa savā spriedumā ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

53 Visbeidzot, tā kā no iepriekš minētā izriet, ka attiecīgajos apstākļos Vispārējā tiesa minētajā lietā varēja pamatoti atcelt apstrīdēto lēmumu tikai daļēji attiecībā uz *Coppens*, tā, lai pamatotu Vispārējās tiesas nolemto pilnīgo šī lēmuma atcelšanu, nevar pamatoti uzskatīt, ka vienkāršs tai uzliktā naudas soda samazinājums sniegtu nepietiekamu tiesisko aizsardzību.

54 No visa iepriekš izklāstītā izriet, ka, attiecībā uz *Coppens* atceļot apstrīdēto lēmumu pilnībā, kaut arī tās dalību vienošanās par izdevīguma tāmēm un apstākli, ka tas vien var tikt uzskatīts par EKL 81. panta pārkāpumu, Vispārējā tiesa netika apšaubījusi, tā ir pārkāpusi LESD 264. panta pirmo daļu. Tā kā Komisijas norādītais pamats tādējādi ir pamatots, apelācijas sūdzība ir jāapmierina un pārsūdzētais spriedums jāatceļ.

Par prasību Vispārējā tiesā

55 Atbilstoši Tiesas Statūtu 61. panta pirmās daļas otrajam teikumam, ja apelācijas sūdzība ir pamatota, Tiesa Vispārējās tiesas nolēmuma atcelšanas gadījumā var pati taisīt galīgo spriedumu attiecīgajā lietā, ja strīds ir Tiesā izskatāmā stāvoklī. Tiesa uzskata, ka šajā lietā tā tas ir.

56 Kā izriet no šī sprieduma 11. un 12. punktam *Coppens* vispārējā tiesā izvirzīja divus galvenos pamatus, kas saistīti attiecīgi ar EKL 81. panta 1. punkta un Regulas Nr. 1/2003 23. panta 2. un 3. punkta pārkāpumu, kā arī vienu pakārtotu pamatu, lūdzot atcelt vai samazināt tai uzlikto naudas sodu. Pirmajam pamatam ir trīs daļas, ar kurām *Coppens* apstrīd, ka būtu kompleksas aizliegtas vienošanās dalībniece, apšauba savas līdzdalības ilgumu šajā vienošanās un pārmet Komisijai, ka tā neesot izvērtējusi šīs dalības relatīvo nozīmīgumu.

Par pirmā pamata pirmo daļu

57 *Coppens* būtībā norāda, ka Komisija esot nepareizi secinājusi, ka tā ir piedalījusies vienotā un turpinātā pārkāpumā. Komisija neesot pierādījusi, ka šī sabiedrība zināja par vienošanos par komisijas maksām. Turklāt tā uzskata, ka vienošanās par izdevīguma tāmēm mērķis vai sekas neesot bijusi konkurences ierobežošana un ka katrā ziņā, pirmkārt, tas tirgu esot ietekmējis tikai nedaudz un, otrkārt, tā tanī esot piedalījusies tikai ļoti ierobežotā apmērā.

58 Komisija uzskata, ka šie argumenti ir nepamatoti.

59 Vispirms ir jānorāda, ka *Coppens* būtībā apstrīd iespēju, ka Komisija to var saukt pie atbildības par vienotu un turpinātu pārkāpumu, ciktāl fakts, ka tā esot bijusi dalībniece vienā no diviem šo pārkāpumu veidojošajiem nolīgumiem, šajā lietā neesot pierādīts atbilstoši judikatūras prasībām.

60 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka atbilstoši šī sprieduma 42. punktā minētajai judikatūrai, lai pierādītu uzņēmuma dalību vienota pārkāpuma izdarīšanā, Komisijai ir jāpierāda, ka šī uzņēmuma nolūks bija ar savām darbībām veicināt pārējo dalībnieku mērķu īstenošanu un ka tam ir bijis zināms par pārējo uzņēmumu iecerētajām vai īstenotajām pārkāpjošajām darbībām šo pašu mērķu īstenošanai vai ka tas varēja to saprātīgi paredzēt un ir bijis gatavs uzņemties risku.

61 Šajā lietā ir skaidrs, ka vienotajā un turpinātajā pārkāpumā, par ko Komisija pie atbildības tika saukusi *Coppens*, laika posmos, attiecībā uz kuriem šai sabiedrībai tika inkriminēta dalība aizliegtajā vienošanās, ietilpa divas vienošanās. Pirmkārt, tā bija vienošanās par izdevīguma tāmēm, kuras īstenošana ir aprakstīta apstrīdētā lēmuma 229.–278. apsvērumā un kuras konkurenci ierobežojošais raksturs īpaši ir atspoguļots tā 358.–364. apsvērumā. Otrkārt, tā bija vienošanās par komisijas maksām, kuras īstenošana ir aprakstīta šī paša lēmuma 161.–228. apsvērumā un kuras konkurenci ierobežojošais raksturs ir atspoguļots tā 351.–357. apsvērumā.

62 Attiecībā uz vienošanos par izdevīguma tāmēm ir jāatgādina, ka *Coppens* savu dalību tajā neapstrīd. Turklāt, pretēji šīs sabiedrības apgalvotajam, nevar uzskatīt, ka šīs vienošanās mērķis vai sekas nebija vērsti pret konkurenci. Būtībā uzņēmumi, kuri iesniedz šādas tāmes, atsakās no konkurēšanas ar to pārcelšanās uzņēmumu, kurš tās pieprasa. Tāpat šis uzņēmums, pieprasīdams saviem konkurentiem sagatavot šādas tāmes, apzinās, ka tā piedāvājums nekonkurēs ar citiem, pievilcīgākiem piedāvājumiem. Tādējādi uzņēmums, kurš veic pārcelšanas pakalpojumus, var pieprasīt augstāku cenu, kā tas nenotiktu konkurences apstākļos, turklāt tādējādi tiek kaitēts patērētājiem.

63 Turklāt, ciktāl atbilstoši apstrīdētā lēmuma 89. apsvērumam aizliegtās vienošanās dalībnieku kopējā tirgus daļa bija aptuveni 50 % no starptautisko pārcelšanās pakalpojumu tirgus Beļģijā – ko *Coppens* neapstrīd –, nevar arī piekrist, ka šīs vienošanās sekas attiecīgo tirgu būtu ietekmējušas tikai nedaudz un tādējādi atbilstoši Tiesas judikatūrai, uz to varētu neattiecināt EKL 81. panta 1. punktā paredzēto aizliegumu (1969. gada 9. jūlija spriedums lietā 5/69 *Völk*, *Recueil*, 295. lpp., 7. punkts, kā arī 2006. gada 23. novembra spriedums lietā C-238/05 *Asnef-Equifax* un *Administración del Estado*, Krājums, I-11125. lpp., 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

64 Attiecībā uz apgalvoto *Coppens* ierobežoto dalību minētajā aizliegtajā vienošanās, pietiek atgādināt, ka atbilstoši EKL 81. panta 1. punktam šajā normā paredzētā aizlieguma piemērošanai ir nepieciešams vienīgi konstatēt, vai vienošanās, kurā uzņēmums ir piedalījies kopā ar citiem uzņēmumiem, mērķis vai sekas bija konkurences ierobežošana un vai tā varēja ietekmēt tirdzniecību dalībvalstu starpā. Līdz ar to jautājumam, vai viena uzņēmuma dalība šādā vienošanās pati par sevi, ņemot vērā tā nenozīmīgo pozīciju attiecīgajā tirgū, var ietekmēt konkurenci vai ietekmēt tirdzniecību dalībvalstu starpā, nav nozīmes brīdī, kad ir jākonstatē pārkāpuma esamība.

65 No iepriekš izklāstītā izriet, ka Komisija pamatoti vainoja *Coppens* par dalību vienošanās par izdevīguma tāmēm, kura ir pretrunā EKL 81. pantam.

66 Attiecībā uz vienošanos par komisijas maksām turpretim ir jānorāda, ka apstrīdētā lēmuma 296. apsvērumā Komisija ir konstatējusi, ka *Coppens* nav vienojusies par komisijas maksām ar pārējiem pārkāpumā iesaistītajiem uzņēmumiem. Tādēļ Komisija varēja *Coppens* vainot par dalību vienošanās par komisijas maksām tikai tad, ja tā būtu pierādījusi, ka šī sabiedrība, piedaloties vienošanās par izdevīguma tāmēm, bija iecerējusi veicināt pārējo aizliegtās vienošanās dalībnieku mērķu sasniegšanu un ka tai bija zināms par to īstenoto vienošanos par komisijas maksām vai ka tā to varēja saprātīgi paredzēt un bija gatava uzņemties risku. Turklāt jānorāda, ka savos rakstveida apsvērumos Komisija uzskata, ka var pieņemt, ka *Coppens* par to bija zinājusi, ņemot vērā, ka, starp citu, tā nenoliedz, ka ir tikusi informēta par vienošanos par komisijas maksām. Turklāt šī iestāde pilnībā piekrīt, ka minētā lēmuma pamatā nav konkrētu pierādījumu par šo aspektu.

67 No tā izriet, ka Komisija nav izpildījusi prasības attiecībā uz pierādīšanas pienākumu šajā jomā un tādējādi nav pierādījusi, ka *Coppens*, piedaloties vienošanās par izdevīguma tāmēm, zināja par vienošanos par komisijas maksām, kuru īstenoja pārējie aizliegtas vienošanās dalībnieki, vai ka tā to varēja saprātīgi paredzēt. Šādos apstākļos Komisija nevarēja likumīgi vainot *Coppens* par dalību pēdējā minētajā vienošanās un saukt to pie atbildības par visām darbībām, kuras ietilpa vienotajā un turpinātajā pārkāpumā. Tiktāl *Coppens* izvirzītā pirmā pamata pirmā daļa ir pamatota.

Par pirmā pamata otro daļu

68 *Coppens* šajā ziņā norāda, ka nav pierādījumu par tās dalību pārkāpumā 1994. un 1995. gadā. Tādēļ Komisija apstrīdētā lēmuma 547. apsvērumā un 1. panta i) punktā esot kļūdaini konstatējusi, ka šī sabiedrība attiecīgajā pārkāpumā ir piedalījusies 10 gadus un 9 mēnešus.

69 Komisija piekrīt, ka par šiem diviem gadiem nav pierādījumu par *Coppens* dalību vienošanās par izdevīguma tāmēm īstenošanā. Tomēr tā uzskata, ka tam nav nozīmes attiecībā uz *Coppens* dalības ilgumu šajā vienošanās, jo pierādījumu neesamība attiecībā uz kādas vienošanās īstenošanu konkrētā laika posmā nav pamats secinājumam, ka šis uzņēmums nav izdarījis pārkāpumu attiecīgajā laika posmā.

70 Šajā ziņā ir jānorāda, ja Tiesa jau ir atzinusi, ka lielākajā daļā gadījumu pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšana ir jāizsecina no noteikta skaita sakritību un norāžu, kuras, skatītas kopā un nepastāvot citam loģiskam izskaidrojumam, var veidot pierādījumu par konkurences normu pārkāpumu (iepriekš minētais spriedums lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 57. punkts, kā arī 2006. gada 21. decembra spriedums lietā C-105/04 P *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied*/Komisija, Krājums, I-8725. lpp., 94. punkts).

71 Šādas norādes un sakritības, izvērtējot tās apvienoti, ļauj atklāt ne tikai pret konkurenci vērstu darbību vai nolīgumu pastāvēšanu, bet arī turpinātas pret konkurenci vērstas darbības ilgumu un nolīguma, kas ir noslēgts, pārkāpjot konkurences normas, piemērošanas laika posmu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* /Komisija, 95. un 96. punkts).

72 Attiecībā uz pierādījumu neesamību par vienošanos konkrētā laika posmā vai vismaz par faktu, ka to minētajā laika posmā kāds uzņēmums būtu īstenojis, ir jāatgādina, ka tas, ka šādi pierādījumi netika iesniegti par konkrētiem laika posmiem, nav šķērslis, lai uzskatītu par pierādītu, ka pārkāpums ir pastāvējis plašākā laika posmā nekā šie laika posmi, jo šāds konstatējums ir pamatots ar objektīvām un saskanīgām norādēm. Šāda pārkāpuma vairāku gadu garumā ietvaros tas, ka aizliegtā vienošanās parādās dažādos laika posmos, kurus var nodalīt ar lielākiem vai mazākiem starpposmiem, neietekmē šīs aizliegtās vienošanās esamību, ar nosacījumu, ka šo pārkāpumu veidojošajām dažādajām darbībām ir viens mērķis un tās veido vienotu un turpinātu pārkāpumu (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied* /Komisija, 97. un 98. punkts).

73 No judikatūras turklāt izriet, ka pretlikumīgas iniciatīvas netieša apstiprināšana, publiski nepaziņojot par norobežošanos no sanāksmēs nolemtā vai nepaziņojot par to administratīvām iestādēm, veicina pārkāpuma turpināšanos un kavē tā atklāšanu. Šī līdzdalība ir pasīva piedalīšanās pārkāpumā, kas var radīt uzņēmuma atbildību (iepriekš minētais spriedums lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 84. punkts).

74 Turklāt uzņēmumu nevar atbrīvot no atbildības, ja tas apgalvo, ka nav piedalījies visos aizliegto vienošanos veidojošajos elementos vai ka tā loma elementos, kuros tas ir piedalījies, ir bijusi ierobežota, jo šie apstākļi nav pamats tā atbildības par pārkāpuma izdarīšanu apstrīdēšanai. Šie apstākļi ir jāņem vērā, vienīgi novērtējot pārkāpuma smagumu un attiecīgā gadījumā nosakot naudas soda apmēru (iepriekš minētais spriedums lietā *Aalborg Portland* u.c./Komisija, 86. punkts).

75 Tādēļ šajā lietā, kaut arī Komisija piekrīt, ka nav sniegusi pierādījumus par *Coppens* aktīvu līdzdalību vienošanās par izdevīguma tāmēm 1994. un 1995. gadā, tomēr fakts, ka, ņemot vērā, pirmkārt, ka nav pierādījumu, ka *Coppens* šajā laika posmā būtu publiski paziņojusi par norobežošanos no šīs vienošanās, tostarp rakstveidā informējot savus konkurentus par nevēlēšanos turpmāk tajā piedalīties, un, otrkārt, ņemot vērā virkni pierādījumu par *Coppens* dalību šajā vienošanās pēc šī perioda, kuri arī apkopoti apstrīdētā lēmuma 280. apsvērumā un kurus *Coppens* nav apstrīdējusi, Komisija pamatoti uzskatīja, ka šī sabiedrība ir saucama pie atbildības par nepārtrauktu dalību minētajā vienošanās par visu laika posmu no 1992. gada 13. oktobra līdz 2003. gada 29. jūlijam.

76 Tādēļ *Coppens* savas prasības pamatojumam izvirzītā pirmā pamata otrā daļa ir jānoraida.

Par pirmā pamata trešo daļu

77 Attiecībā uz apgalvojumu, ka Komisija neesot izvērtējusi *Coppens* dalības vienošanās par izdevīguma tāmēm relatīvo nozīmību, pietiek atzīt, kā savu secinājumu 55. punktā norādījusi ģenerāladvokāte, ka, kaut arī šiem argumentiem varētu būt nozīme minētajai sabiedrībai uzliktā naudas soda noteikšanā, atbilstoši šī sprieduma 74. punktā minētajai judikatūrai tiem nav nozīmes un tādējādi tie ir jānoraida kā neefektīvi, jo to mērķis šajā lietā ir apstrīdēt EKL 81. panta pārkāpuma pastāvēšanu.

78 No visa iepriekš minētā izriet, ka, tā kā pirmā pamata pirmā daļa ir daļēji pamatota, jo Komisija ārpus vienošanās par izdevīguma tāmēm nav pierādījusi *Coppens* dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā, nav jāpārbauda pārējie *Coppens* izvirzītie pamati un ir jāatceļ apstrīdētā lēmuma 1. panta i) punkts, ciktāl ar šo normu Komisija, neaprobežojoties ar konstatējumu, ka *Coppens* ir bijusi vienošanās par izdevīguma tāmēm dalībniece laika posmā no 1992. gada 13. oktobra līdz 2003. gada 29. jūlijam, sauc šo sabiedrību pie atbildības sakarā ar vienošanos par komisijas maksām un tai inkriminē dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā.

Par naudas sodu

79 Visbeidzot ir jāatgādina, ka, pirmkārt, pārsūdzētā sprieduma atcelšanas dēļ un atbilstoši Regulas Nr. 1/2003 31. pantam Tiesai atbilstoši LESD 261. pantam ir neierobežota kompetence (skat. pēc analoģijas iepriekš minēto spriedumu lietā Komisija/*Anic Partecipazioni*, 218. punkts).

80 Otrkārt, kaut arī Tiesai, īstenojot savu neierobežoto kompetenci šajā jomā, ir pašai jāizvērtē lietas apstākļi un attiecīgā pārkāpuma veids, lai noteiktu naudas soda apmēru (1983. gada 9. novembra spriedums lietā 322/81 *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin*/Komisija, *Recueil*, 3461. lpp., 111. punkts), neierobežotas kompetences īstenošana, nosakot naudas sodu apmēru, nedrīkst radīt diskrimināciju starp tiem uzņēmumiem, kas bijuši tādas vienošanās vai saskaņotu darbību dalībnieki, kuras ir pretrunā EKL 81. panta 1. punktam. Vadlīnijas, kuras iespējams secināt no Pamatnostādnēm, ir vispārēji piemērotas, lai Savienības tiesas varētu tās ievērot, īstenojot minēto kompetenci, jo Komisija tās ir piemērojusi, nosakot naudas sodus pārējiem uzņēmumiem, kas sodīti ar lēmumu, ar kuru tie iepazīstināti (šajā ziņā skat. 2000. gada 6. novembra spriedumu lietā C-291/98 P *Sarrió*/Komisija, *Recueil*, I-9991. lpp., 97. un 98. punkts, kā arī 2005. gada 28. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-189/02 P, C-202/02 P, no C-205/02 P līdz C-208/02 P un C-213/02 P *Dansk Rørindustri* u.c./Komisija, Krājums, I-5425. lpp., 337. punkts).

81 Treškārt, Regulas Nr. 1/2003 23. panta 3. punktā ir paredzēts, ka, nosakot soda naudas apmēru, ņem vērā pārkāpuma smagumu un ilgumu. Turklāt no minētā 23. panta 2. punkta otrās daļas izriet, ka attiecībā uz katru uzņēmumu, kas piedalās pārkāpumā, soda nauda nedrīkst pārsniegt 10 % no tās kopējā apgrozījuma iepriekšējā uzņēmējdarbības gadā.

82 Šādā kontekstā, ņemot vērā visus lietas apstākļus un īpaši faktu, ka *Coppens* apgrozījums 2002. gadā Beļģijas starptautisko pārcelšanās pakalpojumu tirgū bija EUR 58 338; ka vienošanās par izdevīguma tāmēm, kurā šī sabiedrība piedalījās, kura varēja būtiski izkropļot konkurenci, kā arī paaugstināt attiecīgo pakalpojumu cenas, tādējādi kaitējot patērētājiem, un kuru var kvalificēt par horizontālu vienošanos par cenu saskaņošanu un tirgus sadali un pēc tās rakstura ietilpināt vissmagāko konkurences ierobežojumu vidū, tomēr nav uzskatāma par ietilpstošu kopīgajā plānā, kuru, atbilstoši apstrīdētajā lēmumā teiktajam, ir īstenojuši pārējie aizliegtās vienošanās dalībnieki; ka *Coppens* dalības minētajā vienošanās 67 epizodes Komisija ir pierādījusi un *Coppens* to nav apstrīdējusi; minētā sabiedrība, kaut arī tās lomu attiecīgajā vienošanās laika posmā no 1994. līdz 1995. gadam var kvalificēt par nenozīmīgu, ir uzskatāma par minētās vienošanās dalībnieci 10 gadus un 9 mēnešus, un, visbeidzot, tā kā tās apgrozījums 2006. gadā bija EUR 1 046 318, Tiesa atzīst, ka apstrīdētā lēmuma 2. panta k) punktā *Coppens* uzliktais naudas sods ir jānosaka EUR 35 000 apmērā.

Par tiesāšanās izdevumiem

83 Atbilstoši Tiesas Reglamenta 184. panta 2. punktam, ja apelācijas sūdzība ir nepamatota vai ja tā ir pamatota un Tiesa lietā taisa galīgo spriedumu, Tiesa lemj par tiesāšanās izdevumiem.

84 Atbilstoši šī reglamenta 138. panta 1. punktam, kas piemērojams apelācijas tiesvedībā, pamatojoties uz Reglamenta 184. panta 1. punktu, lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Minētā Reglamenta 138. panta 3. punktā ir precizēts, ka, ja lietas dalībniekiem spriedums ir daļēji labvēlīgs un daļēji nelabvēlīgs, lietas dalībnieki sedz savus tiesāšanās izdevumus paši. Tomēr šajā pašā normā ir noteikts, ka Tiesa, ja to pamato lietas apstākļi, var nolemt, ka lietas dalībnieks papildus saviem tiesāšanās izdevumiem atlīdzina daļu no pretējās puses tiesāšanās izdevumiem.

85 Šajā lietā *Coppens* ir nelabvēlīgs apelācijas instances spriedums un Komisijai daļēji nelabvēlīgs ir pirmās instances spriedums. Tomēr Tiesa, ņemot vērā lietas apstākļus, uzskata, ka ir jāpiespriež Komisijai segt savus izdevumus abās instancēs, kā arī divas trešdaļas *Coppens* izdevumu abās minētajās instancēs. *Coppens* sedz vienu trešdaļu savu izdevumu abās instancēs.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nospriež:

1) atcelt Eiropas Savienības Vispārējās tiesas 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā T-210/08 *Verhuizingen Coppens*/Komisija;

2) atcelt Komisijas 2008. gada 11. marta Lēmuma C(2008) 926, galīgā redakcija, par procedūru saskaņā ar [EKL] 81. pantu un EEZ līguma 53. pantu (Lieta COMP/38.543 – Starptautiskie pārcelšanās pakalpojumi) 1. panta i) punktu, ciktāl ar šo normu Eiropas Komisija, neaprobežojoties ar konstatējumu, ka *Verhuizingen Coppens NV* ir bijusi vienošanās par viltus tāmju, sauktām par "izdevīguma tāmēm", sistēmu dalībniece laika posmā no 1992. gada 13. oktobra līdz 2003. gada 29. jūlijam, sauc šo sabiedrību pie atbildības sakarā ar vienošanos par finansiālām kompensācijām par noraidītiem piedāvājumiem vai atturēšanos iesniegt piedāvājumus, sauktām par "komisijas maksām", un tai inkriminē dalību vienotā un turpinātā pārkāpumā;

3) *Verhuizingen Coppens NV* ar Lēmuma C(2008) 926, galīgā redakcija, 2. panta k) punktu uzliktā naudas soda apmērs ir EUR 35 000;

4) Eiropas Komisija sedz savus izdevumus apelācijas instancē un pirmajā instancē, kā arī divas trešdaļas *Coppens* izdevumu abās minētajās instancēs;

5) *Coppens* sedz vienu trešdaļu savu izdevumu apelācijas instancē un pirmajā instancē.

[Paraksti]